

TISKOVÁ ZPRÁVA vydaná v Plzni dne 2. 3. 2023

UMĚNÍ PŘEDLOUHÉHO STOLETÍ A PAMĚŤ LIDSKÉ CHŮZE

3. 3. – 21. 5. 2023

Západočeská galerie v Plzni, výstavní síň „13“, Pražská 13

Autor výstavy: Roman Prahel

Asistent výstavy: Petr Jindra

Grafické řešení: Martin Pivrnec

Nová výstava Západočeské galerie v Plzni *Umění předlouhého století a paměť lidské chůze* byla připravena k tématu 43. plzeňského symposia k problematice 19. století s podtitulem *Léta putování. Lidé na cestě v dlouhém 19. století*, které se koná v rámci festivalu Smetanovské dny. Komorní výstava přináší několik sond do fenoménu lidské chůze, od procházky a výletu přes stěhování se a dobrodružné výpravy až po nucený exil. Soustřeďuje se na zpodobení chůze jednotlivce, ale sleduje i kolektivní pohyb. Ve výstavní síni „13“ ZČG jsou k vidění malby, grafiky, fotografie, koláže, deníky i předměty spojené s chůzí městem či krajinou od předních představitelů české umělecké scény od 19. století až po současnost.

Koncepci výstavy zpracoval historik umění Roman Prahel, jeden ze zakladatelů plzeňských symposií a přední odborník na umění 19. století. Toto století přineslo nebývalý rozmach technické civilizace a zároveň odkrývalo bytostné sepjetí lidské duše s tělem. Rozmanité a mnohdy protichůdné podněty přesahují u této problematiky její dobové omezení a jsou stále aktuální. „*Chtěli jsme návštěvníkovi přiblížit umělecké zpracování chůze jako pohybu městem i krajinou. Poselství výstavy přispívá i k aktuálním dobrozdáním ohledně individuální i obecné prospěšnosti pěšího pohybu,*“ doplňuje Roman Prahel, autor výstavy.

Na výstavě jsou zastoupeni přední umělci od 19. století po současnost, mimo jiné **Eugen Brikcius, Václav Brožík, Josef Čapek, František Hudeček, Viktor Karlík, Jiří Kolář, Adolf Kosárek, Václav, Josef a Quido Mánesovi, Josef Navrátil, Emil Orlik, August Piepenhagen, František X. Procházka, Jakub Schikaneder, František Skála, Josef Sudek, Adriana Šimotová a František Tkadlík**. Výtvarná díla doprovázejí texty soudobých básníků, jež umocňují zážitek z výstavy, která svou dynamikou podněcuje touhu k osobnímu prožitku putování.

Expozice je rozdělena do 6 částí:

1. Veduta a lidská existence v krajině

Veduty jako grafické znázornění určitých míst v městské i mimoměstské krajině vycházely vstříc různým potřebám lidské mobility. Podobně jako mapy a knižní průvodce seznamovaly své diváky s fyzicky vzdálenými místy a sloužily lokálním patriotům i návštěvníkům v počátcích turismu.

2. Mezi romantikou a modernitou

Obrazy 19. století s motivy z krajiny, venkova i města, historie i současnosti, zdůrazňují lidskou přítomnost a od „malebnosti“ veduty směřují k „náladě“. „Nálada“ jako příznak nové doby propojuje lidskou postavu s krajinným prostředím a subjektivitu tvůrce se subjektivitou diváka. Spektrum námětů sahá od všednodenních po osudové a spojuje kolektivní s individuálním. Moderní podněty romantismu se s blížícím se novým stoletím obnovují, mnozí tvůrci vyostřují své pozice proti většinovému životnímu stylu a stávajícím konvencím umění. Zdůrazňují tvůrčí individualitu a rozvíjejí spojení tuzemské a mezinárodní komunity éry modernismu.

3. Návraty umělců k putování

Pouti na větší vzdálenosti podnikané s náboženskou či vlasteneckou motivací se občas konaly záměrně pěšky. Umělci minulosti putovali k místům, kde působily a své dílo zanechaly jimi uctívané vzory. Modernisté mezi dvěma světovými

válkami vzývali nejmodernější dopravní prostředky; jejich potomci se však od druhé poloviny 20. století mnohdy k pěší chůzi z dobrých důvodů znovu vraceli. Vlastní kreativitu konfrontovali s místy, jimiž historicky procházeli jejich předchůdci. Připomínáme význačné příklady, při nichž výtvarní umělci svá putování ztvárnili.

4. Městem křížem krážem s básníky

Ve 20. století se do popředí umělecké imaginace dostává město i velkoměsto. Naléhavost tohoto dějiště osobních i kolektivních osudů vnímali a prezentovali výtvarníci spolu s básníky. Jejich tvůrčí reflexe propojila genia loci starobylého města s křivkami 20. století. Zachycovala velkoměsto s peripetii jeho historie napříč místem i časem a v proměnách způsobů uměleckého výrazu.

5. S městem v nohách

Ke kulturnímu rázu měst přispívaly od 19. století uliční chodníky. Jejich zavádění do městské ulice současně zvyšovalo respekt k chodci. Pražský chodník obohatila ornamentika inspirovaná evropskými metropolemi. Standardní dezény šachovnice, kříže, vějíře a dalších vzorů se rozvinuly do četných variací a ve středu města je doplnila individuální řešení při historicky významných místech i novostavbách. Od poloviny 20. století péče o chodníky kolísala. Vyčerpání původních materiálů a strojové opracování vedly k soudobé situaci. Na pietní obnovu historického chodníku středu města dohlíží památková péče, ale do jeho podoby zasahují i architekti. Jejich iniciativou se prosadily ohlasy meziválečných vzorců i nové dezény evokující abstraktní a minimalistické tendence. Některé chodníky sledují potenciál lidského pohybu, sugerují vykračování si vpřed, odbočku či pozastavení se.

6. Pomníky přicházející i odcházející

Veřejná prostranství Prahy od poloviny 19. století obohacovaly pomníky, které se stávaly předmětem sporů o ideu i výtvarné pojetí. Dvacáté století si za střídání politických poměrů nakonec s pomníky zopakovalo předchozí historii kácení starých pomníků i vztyčování nových. Soudobá kulturní politika i formy moderního sochařství dovolují uplatnit zrychlenou hru s odkazy na určité místo, jeho historii či současnost. Mnohé pomníky sugerují pohyb ve smyslu fyzickém i symbolickém.

Za zapůjčení exponátů děkujeme těmto sbírkovým institucím a soukromým zapůjčitelům:

Galerie Benedikta Rejta v Lounech; Galerie Felixe Jeneweina města Kutné Hory; Galerie výtvarného umění v Ostravě; Královská kanonie premonstrátů na Strahově; Muzeum hlavního města Prahy; Muzeum města Ústí nad Labem; Památník národního písemnictví, Umělecké sbírky / Knihovna; Muzeum umění Olomouc; Museum Kampa – Nadace Jana a Medy Mládkových; Nadační fond Adrieny Šimotové a Jiřího Johna; Národní galerie v Praze; Oblastní galerie Liberec; Regionální muzeum v Teplicích; Správa Pražského hradu; Uměleckoprůmyslové museum v Praze; Ústav dějin umění AV ČR, v. v. i.; Západočeské muzeum v Plzni – Národopisné muzeum Plzeňska, Jaroslav Anděl; Michal Gabriel; Viktor Karlík; Svatopluk Klimeš; Roman Prah; František Skála; Jan Vykoukal; a další soukromí zapůjčitelé.

K výstavě byla vydána doprovodná publikace *Umění předlouhého století a paměť lidské chůze* autora Romana Praha v grafické úpravě Martina Pivrnce. Publikaci vydala Západočeská galerie v Plzni.

DOPROVODNÝ PROGRAM

Komentované prohlídky

23. 3. v 17 hodin; výstavou provází Petr Jindra, asistent výstavy

13. 4. v 17 hodin; výstavou provází Roman Prah, autor výstavy

11. 5. v 17 hodin; výstavou provází Roman Prah, autor výstavy

Tvůrčí dílny

28. 3. 16–18 hodin: *Chodím, chodíš, chodíme...* Dílna pro děti a rodiče

20. 4. 16–18 hodin: *Pojďte s námi na procházku za uměním.* Dílna pro děti a rodiče

Informace o edukačních programech:

Patricie Císlarová, edukace@zpc-galerie.cz, 377 908 536

Otevřeno denně kromě pondělí od 10 do 18 hodin.

Západočeská galerie v Plzni, výstavní síň „13“, Pražská 13, Plzeň

Web: www.zpc-galerie.cz

Twitter: [zpcgalerie](https://twitter.com/zpcgalerie)

Facebook: [zapadoceska.galerie](https://www.facebook.com/zapadoceska.galerie)

Instagram: [zapadoceska.galerie](https://www.instagram.com/zapadoceska.galerie)

Kontakt pro média: Mgr. Gabriela Darebná, Public Relations, M: 770 128 262, darebna@zpc-galerie.cz